

Riktlinjer tillfällig övernattnig

Tillfällig övernattnig i lokaler som inte är avsedda för övernattnig

Dessa riktlinjer innehåller vägledning och råd för att nå ett tillfredsställande och skäligt brandskydd, enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, i lokaler för tillfällig övernattnig såsom skolor, idrottshallar, fritidsgårdar och liknande.

Bakgrund och syfte

I kommunen förekommer det ofta att övernattnig av grupper sker tillfälligt i lokaler som inte är avsedda för detta, till exempel i skolsalar, idrottshallar, förskolor mm. Personerna som övernattnar i dessa lokaler kan inte förväntas ha en god kännedom om lokalernas utformning eller det tekniska brandskyddet.

Riktlinjerna tar inte upp frågan om verksamheten är tillståndspliktig eller om det finns krav och rekommendationer från andra myndigheter. Riktlinjerna avser att ge stöd för fastighetsägare och arrangörer till de krav som räddningstjänsten ställer på brandskyddet vid dessa tillfällen.

Med tillfällig övernattnig avser räddningstjänsten i dessa riktlinjer övernattnig i max fyra nätter.

Avgränsningar

Dessa riktlinjer syftar inte till att redovisa vilket brandskydd som krävs i samband med nybyggnation av skolor med tilltänkt övernattnig. Riktlinjerna syftar heller inte till att redovisa krav utifrån andra lagstiftningar än Lagen om skydd mot olyckor

Hotell, vandrarhem och andra liknande verksamheter som syftar till att yrkesmässigt hyra ut en möblerad tillfällig bostad omfattas inte heller av dessa riktlinjer.

Ansvar och skyldigheter

Enligt Lagen om skydd mot olyckor är det ägare och nyttjanderättshavare som har ansvar för att brandskyddsarbetet har en skälig omfattning i byggnad, verksamhet och organisation. Där tillfällig övernattnig sker ställs stora krav på ägaren, ordinarie hyresgästen samt den tillfälliga hyresgästen och byggnadens tekniska brandskydd.

Tillfällig övernattnig ska alltid anmälas till räddningstjänsten via det formulär som återfinns i bilaga A, oberoende av hur länge övernattningen ska pågå. Anmälan ska ske senast 3 vardagar innan övernattningen påbörjas.

Anmälan syftar till att göra räddningstjänsten uppmärksam på att övernattnig pågår så att det kan tas i beaktan vid en eventuell räddningsinsats i byggnaden. Anmälan innebär inget godkännande av övernattnig utan ansvaret för att övernattnig sker på ett säkert sätt åvilar alltid arrangören.

Arrangören ansvarar för att de som vistas i lokalen får den information de behöver samt har tillräcklig kunskap om brandskyddet i byggnaden.

Arrangören ansvarar också för att ordningsregler upprättas, förmedlas och efterlevs. I övernattningslokalen ska det finnas möjlighet att larma räddningstjänsten via t.ex. mobiltelefon.

Det är den som hyr ut lokalen för tillfällig övernattnig som är ytterst ansvarig för att brandskyddet är lämpligt för detta ändamål. Den kan i sin tur besluta om vilka regler och rutiner som måste följas för att övernattnig ska kunna ske.

Det är sedan upp till arrangören av övernattningen att beslutade regler och rutiner följs.

Byggnadens brandskydd

Bedömningen av det skäligen brandskyddet utgår från samhällets lägsta krav vid nybyggnation, Boverkets Byggregler (BBR).

Brandcellsindelning

Varje rum eller sammanhängande grupp av rum som användes för förläggning skall utgöra egen brandcell. Oklassat glas i vägg mot utrymningsväg accepteras ej.

Vid förskolor och liknande lokaler gäller avdelningen som brandcell.

Trapphus och korridorer som är gemensam del av i övrigt skilda utrymningsvägar skall vara egna brandceller.

Utrymning

För utrymningsvägar gäller följande:

- från lokalerna ska det alltid finnas minst två av varandra oberoende utrymningsvägar.
Med begreppet "av varandra oberoende" menas att om den ena vägen blockeras av brand ska den eller de andra inte kunna blockeras av samma brand
- samtliga utrymningsvägar ska vara lätt öppningsbara utan nyckel, kort, kod, verktyg eller något annat hjälpmedel
- utrymningsvägar och dörrar i utrymningsvägar får inte vara blockerade och ska ha minst 0,90 meter fri bredd. I dörröppningen får den fria bredden vara 0,80 meter. I utrymningsvägar som ska kunna betjäna fler än 150 personer ska den fria bredden vara minst 1,2 meter
- den ena av utrymningsvägarna kan utgöras av ett fönster¹ direkt till det fria om den invändiga bröstningshöjden inte överstiger 1,2² meter och den utvändiga

bröstningshöjden inte överstiger 2,0 meter. Dessutom ska fönstret vara minst 0,50 meter brett och 0,60 meter högt och summan av bredd och höjd minst 1,5 kvm. I en lokal med fönsterutrymning får maximalt 30 personer övernatta. Om lokalen har minst två fönster som är godkända för utrymning, får 50 personer övernatta

- för plan ovan markplan ska utrymningsvägarna utgöras av trappor. Stegar godtas inte.

¹ Fönster är inte tillåtet som utrymningsväg i lokaler där förskolebarn eller personer med funktionsnedsättning övernattar.

² Även om bröstningshöjden inte överstiger 1,2 meter får den inte vara högre än att alla övernattande själva kan ta sig upp för egen hand. Vid behov ska fönstret kompletteras med invändig fast monterad stega eller trappa.

Larm

Lokaler som används för övernattnig ska ha ett automatiskt brandutrymningslarm utfört enligt SBF 110:8 Regler för brandlarmanläggningar med nedanstående specifikation:

och

- automatisk och manuell aktivering (manuell aktivering ska minst kunna utföras av förläggningsschef och dess medhjälpare)
- larmsignal ska antingen utföras med akustisk signal eller talat meddelande
- detektion ska utgöras av automatisk brandlarmanläggning utförd enligt SBF 110 i de övervakade ytorna. Övervakade ytor ska minst omfatta:
  - övernattningslokaler
  - utrymningsvägar från övernattningslokalerna
  - lokaler inom samma brandcell som angränsar till antingen övernattnings-salar eller utrymningsvägar från övernattnings-salar
- utrymningslarm ska aktiveras samtidigt inom samtliga övernattningslokaler.

Detektorer behöver inte installeras på toaletter eller mindre förråd/städskrubb (mindre än 1 m²) som ligger i anslutning till utrymningsväg, om den andra utrymningsvägen från sovsalarna mynnar direkt till det fria. Måste korridoren utanför sovsalarna användas för att nå båda utrymningsvägarna så ska alla intilliggande utrymmen detekteras, även de som anges som undantag i SBF 110.

Undantag

För lokal i markplan, vid övernattnig för maximalt 30 personer, godtas brandvarnare som utrymningslarm om det finns utrymningsväg direkt till det fria (dörr eller fönster) från övernattningslokalen. Observera att det maximalt tillåtna antalet, 30 personer, är det totala antalet övernattande i hela byggnaden. Brandvarnare ska finnas i övernattningslokalen samt i angränsande utrymmen.

Brandvarnare ska vara seriekopplade så att samtliga ger larm om en av dem löser ut. Där det överskrider 50 personer i byggnaden, fördelat i t.ex. olika klassrum i markplan skall det dock finnas vaken vakt som skall rondera och kan larma räddningstjänst.

Brandfarlig vara

Brandfarlig vara får inte hanteras eller förvaras i övernattningsrum eller i utrymningsvägar.

Om gasol är i bruk i en byggnad får övernattnig inte ske i denna byggnadsdel.

Vägledande markering

Utrymningsvägar och väg till utrymningsväg (t ex korridor) ska vara försedd med vägledande markering, med symboler enligt AFS 2008:13, i form av belysta eller genomlysta skyltar se exempel. Skyltarna ska vara försedda med nød ström via centralt eller lokalt batteri. I lokal, t ex skolsal, där högst 15 personer sover kan avsteg från krav på vägledande *Exempel vägledande markering* markering godtas.

Skyltning med enbart efterlysande skyltar (skyltar som reflekterar ljus) kan godtas om lokalen i övrigt är lätt överblickbar

Utrymningsplaner

Utrymningsplaner ska placeras innanför dörrar till övernattningsrum. Dessa ska ange byggnadens namn, adress och hur räddningstjänsten larmas. Utrymningsplanen ska även påvisa utrymningsvägar, närmaste släckutrustning, larmtryckknappar och återsamlingsplats. Informationen ska återges på svenska samt vid behov även på andra språk.

Släckutrustning

Släckutrustning av lämplig typ ska finnas lättillgänglig inom 25 meters gångavstånd. Släckutrustningen kan bestå av inomhusbrandpost eller handbrandsläckare av typ ABC. Förläggningsansvariga ska kunna hantera släckutrustningen.

Tillsyn

Det är uthyrarens ansvar att kontrollera så att lokalerna vid varje tillfälle är anpassade till den verksamhet som bedrivs. Räddningstjänsten utför inte en besiktnig av lokalerna vid varje övernattnigstillfälle utan kontrollen sker i samband med den planerade tillsynen enligt

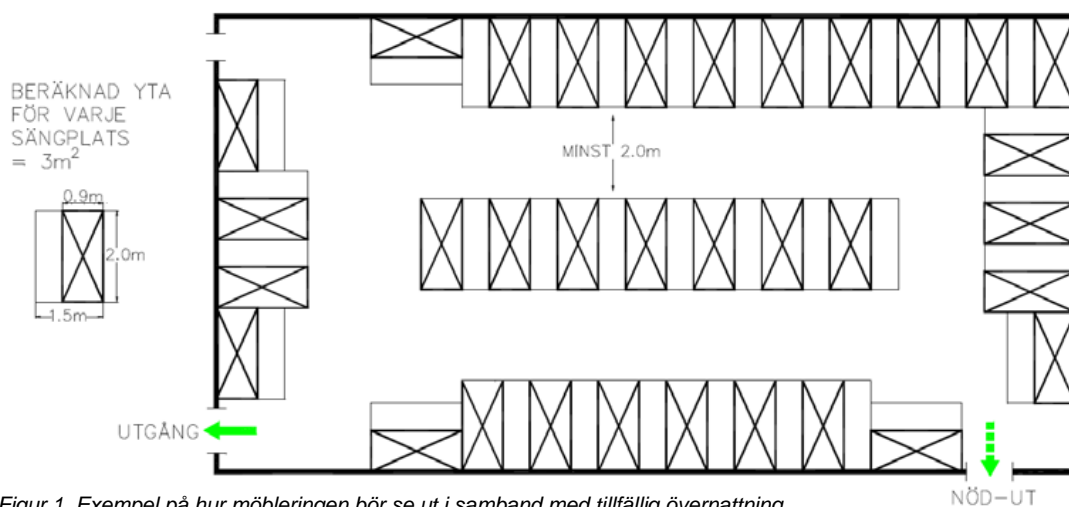
LSO 5 kap 1 §. Handläggare från räddningstjänsten kan dock besluta om särskild tillsyn behövs.

Personantal

Antalet personer som kan tillåtas övernatta i ett rum beror bland annat på utrymningsvägarnas bredd och golvytans storlek. Ett lämpligt riktvärde är 3-4 m² fri golvyta per person. Detta ger ca 15 personer per skolsal. Om fönster ska användas för utrymning ska varje fönster endast räknas som utrymningsväg för högst 30 personer.

I större salar (t.ex. idrottshallar) med många övernattande ska särskilda utrymningsgångar anordnas. Förslag på lämplig möblering finns nedan.

Figur 1. Exempel på hur möbleringen bör se ut i samband med tillfällig övernattnig.

Organisation och rutiner

Följande avsnitt redovisar vilken organisation och vilka rutiner som bör finnas för att tillfällig övernattnig ska kunna ske på ett säkert sätt.

Förslag på organisation

Arrangören av den tillfälliga övernattnigen är ansvarig för den övergripande säkerheten och att upprättade regler och rutiner följs samt att det finns en ändamålsenlig organisation kring övernattnigen. Förslag på roller och uppgifter finns nedan. En och samma person kan ha flera roller om det bedöms som praktiskt möjligt.

Säkerhetsansvarig/arrangör

Ansvarar för att:

- Personalen har tillräcklig kunskap och utbildning om sitt ansvar och om sina uppgifter
- De brandtekniska installationerna är kontrollerade och fungerande innan övernattnig sker

- De övernattande får tillräcklig information om ordningsregler, hur de ska agera vid aktiverat utrymningslarm samt om placering av utrymningsvägar, släckutrustning och återsamlingsplats
- Anmäla övernattningen till räddningstjänsten, se avsnittet *Information till räddningstjänsten*
- Det finns minst en utsedd brandskyddsansvarig på plats under hela övernattningen
- Det finns utsedda brandvakter om antalet övernattande medför ett sådant krav, se information om detta i avsnittet om brandvakter.

Brandskyddsansvarig

Ansvarar för att:

- Känna till vilka brandsskyddsinstallationer som finns i byggnaden (brandlarm, branddörrar, utrymningsvägar etc.) och att ha kontaktuppgifter till förvaltare/vakt-mästare och arrangör
- Det finns minst en utsedd logement-ansvarig för varje grupp av sovande
- Det finns upprättade förläggingslistor och att ha tillgång till en kopia av dessa
- Ordningsregler följs
- Ha alarmeringsmöjlighet via telefon
- Vara räddningstjänstens kontaktperson på plats vid övernattningen och möta upp räddningstjänsten vid en händelse.

Logementansvariga

Ansvarar för att:

- Informera sig och gruppen om ordningsregler, hur de ska agera vid aktiverat utrymningslarm samt om placering av utrymningsvägar, släck-utrustning och återsamlingsplats
- Ha tillgång till alarmeringsmöjlighet via telefon
- Vid ett aktiverat utrymningslarm leda utrymningen av sin grupp och på återsamlingsplats räkna in gruppen och meddela status till brandskyddsansvarig
- Det finns en förläggingslista på de personer som ska sova i lokalen och att en kopia av denna ges till brandskyddsansvarig

Brandvakter

Om antalet övernattande totalt i byggnaden understiger 50 personer behövs inga särskilda brandvakter. Om antalet övernattande är mellan 50-150 personer krävs minst en ronderande brandvakt som ansvarar för att:

- Genomföra minst två säkerhetsronder i byggnaden, en vid läggdags och en under natten. Vakten ska ha alarmeringsmöjligheter via telefon och ska kunna lämna uppgifter om personantal och vart de befinner sig i byggnaden.

Syftet med säkerhetsronder är att hålla obehöriga borta från byggnaden, säkerställa att dörrar inte står öppna samt se till att de övernattande personerna befinner sig inom avsedda utrymmen i byggnaden.

Om antalet övernattande överstiger 150 personer krävs minst en vaken brandvakt under hela natten. Denna bör genomföra flera säkerhets ronder under natten.

Ordningsregler

Arrangören ska upprätta särskilda ordningsregler som gäller vid övernattnigen. Syftet är att minska risken för uppkomst av brand, minska konsekvenserna av brand samt underlätta utrymning. Förslag på lämpliga ordningsregler vid tillfällig övernattnig är:

- Ytterdörrar och dörrar mellan trapphus och korridor ska alltid vara stängda (gäller ej magnetuppställda dörrar som stängs av brandlarmet)
- Rökning är förbjuden inom och i anslutning till byggnaden. Öppen eld är förbjuden, exempelvis levande ljus
- Bänkar, bord och stolar samt kläder och väskor får inte placeras i korridorer eller vid utrymningsvägar
- Brandfarlig vara får inte hanteras. Lokaler med gasolanläggning eller liknande får inte användas för övernattnig
- Alla elinstallationer ska vara utförda av fackman. Provisoriska elinstallationer accepteras inte.
- Matlagning, kaffekokning och liknande är förbjudet i hela byggnaden utom i utrymmen som är avsedda för detta (kök eller matsal)
- Sopsäckar, skräp och annat brännbart material får bara placeras i avsedda utrymmen.

Information till räddningstjänsten

För att förbättra förutsättningarna för en räddningsinsats vill räddningstjänsten informeras om varje övernattnigstillfälle. På så sätt får räddningstjänsten vetskap om att lokaler som normalt står tomma nattetid används för övernattnig.

Anmälan om övernattnig lämnas till räddningstjänsten via e-post på raddning@oland.se

I rubriken anges "Tillfällig övernattnig". I anmälan ska det framgå:

- vem som är arrangör
  - vilka lokaler det rör sig om
  - datum och tider för övernattnigen
  - ungefärligt antal övernattnande
- namn och telefonnummer till ansvarig på plats.

Anmälan medför inget automatiskt godkännande av lokalerna, utan det är enbart i syfte att förbättra räddningstjänstens förberedelser för en räddningsinsats.

Tillfällig övernattnig ska alltid anmälas till räddningstjänsten via det formulär som återfinns i bilaga A, oberoende av hur länge övernattnigen ska pågå. Anmälan ska ske senast 3 vardagar innan övernattnigen påbörjas.